

El PIB per dins: quin component es va enfonsar i quin va tirar del carro

Lectura de la composició del PIB espanyol pel mètode de la despesa en tres anys molt distints (2019, 2020 i 2023): calcular pesos, representar-los en barres apilades i esbrinar quin component explica la caiguda i quin la recuperació.

DURADA

55 min · 1 sessió

UNITAT 7

Macroeconomia I: agents, flux circular i indicadors

MATERIALS

- Paper mil · limetrat o un full de càlcul per parella
- Calculadora
- Fitxa impresa amb la taula

AGRUPAMENT

parelles

ENCAIX CURRICULAR · Sabers C.1 · Comp. específiques CE4 · Comp. clau STEM, CD, CPSAA, CCL

Plantejament

El PIB és un número, però per dins són cinc. I quan es diu que «l'economia va caure un 11 % el 2020», això no significa que tot caiguera un 11 %: unes coses es van desplomar, altres van aguantar i una va pujar.

Saber **quina va fer cada cosa** és la diferència entre repetir un titular i entendre un any. Hui obrireu el PIB espanyol en els seus components de demanda i mirareu tres anys que no s'assemblen gens: l'últim any normal abans de la pandèmia, l'any del tancament i un any ja de recuperació.

Recordeu la identitat de la unitat:

PIB = C + G + I + X - M

Les dades

PIB d'Espanya i els seus components pel mètode de la despesa, en **milers de milions d'euros corrents**:

COMPONENT	2019	2020	2023
Consum de les llars (C)	700	633	838
Consum públic (G)	232	239	289
Inversió — FBCF (I)	248	218	299
Exportacions (X)	438	332	570
Importacions (M)	383	304	519
PIB total	1.245	1.122	1.498

Xifres arrodonides, elaborades per a esta fitxa a partir de la Comptabilitat Nacional Anual d'Espanya (INE). Les sèries completes i actualitzades estan a ine.es: la comprovació és el pas 5.

Objectius didàctics

- Calcular el pes de cada component sobre el PIB i explicar per què no sumen 100.
- Representar una estructura en barres apilades i llegir els canvis entre anys.
- Distingir la variació en euros de la variació en percentatge, i saber quan importa cada una.
- Identificar un estabilitzador automàtic a les dades, sense que ningú l'assenyale.

Passos (sessió de 55 min)

1. **Comprovació de la identitat (5 min).** Verifiqueu que $C + G + I + X - M$ s'acosta al PIB total de cada any. En sobrarà o en faltarà un poc: eixa diferència és la variació d'existències.
2. **Pesos (10 min).** Calculeu el pes de cada component sobre el PIB en els tres anys. Expliqueu en una línia per què la suma passa de 100.
3. **Gràfic (15 min).** Barres apilades per a C, G i I, i dues barres a banda per a X i M. Tres grups de barres, un per any.
4. **Qui cau i qui puja (15 min).** Calculeu la variació 2019 → 2020 de cada component, **en euros i en percentatge**. Marqueu el que més cau en euros i el que més cau en percentatge. És el mateix?
5. **Nominal enfront de real (10 min).** Busqueu a ine.es el PIB **real** (volum encadenat) de 2020 i 2023 i compareu-ne el creixement amb el que vos ha eixit ací. La diferència té nom.

Preguntes d'anàlisi

- Quin component explica la major part de la caiguda de 2020 en euros? I en percentatge? Per què les dues respostes no coincideixen?
- Un component **puja** el 2020 mentre tota la resta baixa. Quin és i per què puja justament llavors? És casualitat o és el sistema funcionant?
- Les exportacions cauen un 24 % el 2020. A Espanya, bona part d'eixa caiguda no és de mercaderies. De què és?
- Les importacions **resten** a la fórmula. Significa això que importar empobrix un país? Compte amb la resposta ràpida: penseu per a què estan a la fórmula.
- Entre 2020 i 2023 el PIB nominal puja un 34 %. Es va produir un 34 % més de béns i servicis? Quina dada necessiteu per a respondre?

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Càlcul	Pesos i variacions correctes en els tres anys	30 %
Representació	Gràfic llegible, amb llegenda, escala i les importacions ben tractades	25 %
Lectura	Identifica el component que cau, el que puja i explica per què	30 %
Nominal / real	Distingix creixement nominal de creixement real amb la dada de l'INE	15 %

Variants i extensions

- **Amb suport:** treballar només amb 2019 i 2020 i amb tres components (C, G, I).
- **Per a qui va sobrat:** afegir 2009 a la taula, buscant les dades a l'INE, i comparar l'anatomia de les dues crisis. La de 2008 es va menjar la inversió; la de 2020, el consum i el turisme. Són dues formes distintes de caure.
- **Comparació europea:** repetir el càlcul de pesos amb Alemanya (Eurostat) i discutir per què el pes del turisme canvia tant la vulnerabilitat d'una economia.

- **Connexió amb la Unitat 8:** guardeu el gràfic. Quan arribeu al model AD-AS haureu de decidir si 2020 va ser un xoc de demanda, d'oferta o els dos, i estos components en són la prova material.

Solució orientativa

Per al professorat: passos de la resolució de l'exercici.

- 1. Pesos de 2019 (sobre 1.245).** Consum de les llars 56 %, consum públic 19 %, inversió 20 %, exportacions 35 %, importacions 31 %. Els percentatges no sumen 100 perquè les importacions *resten*: el PIB és $C + G + I + X - M$.
- 2. La caiguda de 2020.** En euros, qui més cau és el consum de les llars (uns 67.000 milions menys); en percentatge, qui més cau són les exportacions (-24 %), arrossegades pel turisme, que en la comptabilitat nacional entra com a exportació de servicis.
- 3. El component que no cau.** El consum públic *puja* el 2020. És l'estabilitzador automàtic en estat pur: la despesa sanitària i les prestacions creixen justament quan tota la resta s'esfondra.
- 4. La recuperació.** Entre 2020 i 2023 el motor són les exportacions (+72 %) i el consum de les llars (+32 %). Compte: estes xifres són nominals, així que una part de l'augment és inflació, no més béns. Comparar-les amb el PIB real és el pas 5.

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE